

MEDITATIO I.

Quid & quotuplex sit Eruditio?

§. V.

Quid sit anima, definitur.

Lecto itaque affixus, aut in musæo meo velut in solitudine conclusus [namque in multitudine hominum talia conari pædagogicum & ineptum fuerit] meditari incipiam. Perpendo, versor animo, aut si mauis, *cogito*. Sed quomodo? aut quid in me animaduerto? Remotus enim studio sum a rebus omnibus. Animaduerto inquam in cogitationibus meis *desiderium* aliquod, mihi dandi res aut obiecta salutaria, quæ vno nomine *perfectiones* appellabo, vt earum possessione *beatus* & *felix* sim. Quæ cum omnibus cogitationibus meis perpetuo innectantur, definiam *mentem aut animam* meam, quod sit stylo Aristotelico *ἐντελέχεια*, actus primus, facultas, aut si placet, stylo Cartesiano *Cogitatio*, *quæ habet desiderium sibi acquirendi & intelligendi perfectiones, vt earum possessione & usu felix atque beata esse possit*. Vbi tria potissimum obseruo, 1. *Desiderium* ad recipiendas perfectiones, 2. *Perfectionum* acquiratarum intellectum & possessionem, 3. *Voluptatis* sensum ex hac perfectionum perceptione resultantem.

§. VI.

Existencia Dei & quid Deus sit, demonstratur.

Bene habet; iacta sunt fundamenta. *Nulla res nisi infinitis perfectionibus gaudens est a seipsa*. Ego vero desiderium inexplebile, aduersus perfectiones infinitas, ad possidendam felicitatem infinitam in me inuenio. Igitur concludo, existere causam aut ens ali-
quod

quod præter me, quod auctor tam incircumscriptæ cogitationis & desiderii mei sit, quodue explere vota mea solus perfecte possit. Ens autem illud citra dubium cogitabit, aut *intelliget*, sed quid? Obiectum sibi dignissimum, & quid potius quam suas *perfectiones infinitas*, quæ ob independentiam suam sibi statim præsentibus sunt, & quas ego mihi præstare non possum. Quo vero fine intelliget? eo certe, qui perfectionibus infinitis est proprius, ut nimirum perfectissima, i. e. *caelesti voluptate* continuo perfruatur. Quod igitur Græci *θεός*, Hebræi *יהוה*, Latini Deus aut Numen appellant, illud ego dicam *Ens intelligens*, aut vel propter infantiam meam vsurpare mihi fas sit, *lumen aut cogitationem infinitam, voluntate sua ex voto possidens perpetuo obiectum sibi dignissimum, i. e. perfectiones suas infinitas, atque infinita beatitudine & voluptatis sensu plenum*. In qua descriptione tria satis perspicue percipio, 1. Voluntatem benefaciendi, quoniam tendit ad perfectiones infinitas, 2. infinitum perfectionum intellectum & possessionem, 3. beatitudinem & voluptatem infinitam exinde resultantem.

§. VII.

Iam in §. v. obseruaueram, desiderium mihi ad-
esse ad acquirendas perfectiones, quibus destitutor, ut
felix sim. Quas vero cum ipse mihi dare nequeam, a
quo alio eas recipiam, nisi ab eo, qui eas in origine
(a) & perfecta ratione possidet, i. e. DEO. *Modus autem
has recipiendi ex consideratione mentis meæ (vid.
§. 5.) & naturæ Diuinæ (vid. §. 6.) erit notitia quædam,
qua*

Quid sit e-
ruditio, in-
de deduci-
tur.

qua edoctus sciam cogitationes, desideria, intellectum & voluptatem meam sic disponere, vt perfectionum diuinarum particeps fieri possim. Id quod eruditionis nomine notabo, eamque definiam, quod *eruditio sit scientia disponendi mentis meae facultates (quas §. 5. explicauimus) ad recipiendas & possidendas perfectiones diuinis simillimas, similiores, aut saltem similes, vt earum vsu felix atque beatus sim.*

(a) Jac. I, 17.

§. VIII.

Quid perfectiones diuinis similes, similiores, simillimae sint, earumque gradus explicantur

Perfectionum autem nomine intelligo modum, potentiam, vel vt vocibus clarioribus loquar, vires, robur aut pulchritudinem mentis facultatibus additam quibus homo instructus vel saluus conseruetur, vel auctus pra aliis emineat. Has perfectiones in triplici differentia positas cognoscebam, aut enim intima pectoris animique sensa directe, vt schola loquitur, penetrant atque producant *tranquillitatem animi & conscientia libertatem*, diuinisque perfectionibus sunt *simillimae*: aut *rationem* hominis reflexam atque ideas perficiunt, atque ideas perficiunt, atque *lumen naturale iudiciumque re-ctum* de rebus & scientiis ingenerant, & per hoc diuinis sunt *similiores*, quam quae ad corpus attinent: aut *corpus nostrum & res extra nos* positas perficiunt, & ea ratione diuinis perfectionibus tanquam origini suae saltem aliquo modo *similes* sunt. In singulis hisce perfectionum generibus certos quosdam profectuum *gradus* dari obseruabam. De quibus omnibus nunc breuiter, alibi (a) vero aliquantisper latius fuisse meditatam memini.

(a) Dissert. de eo, quod hominem omni ex parte felicem atque beatum facit, §. 10. 11. 13. 25. §. IX.

§. IX.

Quibus constitutis *Eruditionem* generatim dispe- Origo sci-
 fecbam in *Metaphysicam*, *Moralem* & *Physicam*. Eru- entiarum,
 ditionis *Metaphysica*, quæ Dei, animæ & rerum genera- & quotu-
 les affectiones explicaret, complementum est *Theologia*, plex sit e-
 quæ nos diuinæ reddit naturæ participes. (a) *Moralis*, ruditio, o-
 quæ animæ & corporis vires bene dirigere docet, stenditur.
 perfectio statuitur notitia boni & æqui, (b) i. e. *Iurispru-*
dentia: *Physica* vero, quæ naturam explicat, cuiusque
 initiametum *Mathesis* intelligitur, fastigium addit *Me-*
dicina, quæ corporis bona curat. Caterum, quoniam
 metaphysica moralis & physica doctrina, auditores suos
 ad accipiendas sublimioris pretii scientias præparat, in-
 ditum ipsis generale *Philosophia* nomen, quæ *Gramma-*
ticam, *Logicam*, *Oratoriam*, & *Lexica* instrumenti: *Hi-*
storiam vero illustrationis loco sibi deposcit.

(a) II. Petr. I, 4. II. Corinth. III, 18. (b) Ulpian, l. i. §. 1. ff. de Iusti-
 tia & iure.

§. X.

Quoniam igitur in varias species eruditionis riuu Quid sit E-
 abeunt, ego insitens fontibus vnde manat omnis scien- ruditio &
 tia, scilicet ex proprietatibus Dei & animæ meæ §. 5. eruditionis
 & 6. traditis, facile hominis *eruditi* ideam generaliter character,
 concipio, quod nimirum *eruditus* sit, qui (1) *Volunta-* traditur.
tem benefaciendi habet, & (2) *intellectus perfectiones*
prudenter expediendi negotia aut institutum, ut (3) per-
petuum voluptatis aut lætitiæ fructum in se percipiat,
eumque ad alios quantum licet, redundare faciat. Ver-
 ræ igitur Eruditionis tres veluti comites & proprietates
 semper *iunctimque* adesse animaduerto. Quarum pri-

B

ma

ma est Voluntas benefaciendi, i. e. desiderium sibi & aliis procurandi bona, quæ animæ, corporis, aut si licet, fortunarum incolumitatem prouehere possunt. Secunda est prudentia, i. e. rectus & perspicax intellectus iudicandi, quibus hominibus aut quomodo benefacere, hoc est, bona illa procurare conueniat. Tertia est placidus voluptatis sensus aut letitia, ex voluntate benefaciendi & prudentia circumspecte adhibita, ad mentes eruditionis veræ capaces, resultans.

MEDITATIO II.

Quid sit pretium & quotuplex.

§. XI.

Quid Eruditus, quid pretium, quid premium eruditionis sit, declaratur.

Eruditum iam considero tanquam *hominem scientia pollentem, qui animæ suæ potentias dirigere nouit ad acquirendas, possidendas, & augendas in mente sua perfectiones diuinas.* Talis vero citra dubium comparabit status sui præteriti, præsentis & forte futuri perfectiones, cum sua præsentis conditione, aliorumque animi habitu, qui vel nullis vel æqualibus vel maioribus illustrantur virtutibus aut perfectionibus, vt intelligat, quantum in melius profecerit mens sua, perpendens imprimis characteres eruditionis §. 10. positos. Hanc vero æstimationem *pretium* appellabo, illudque in genere definiam, *quod sit iustæ rei æstimatio, quantum quæque res habeat perfectionum, quæ aliquando vsui esse possint.* Quoniam autem notatio hæc ad *materialia, rationalia & pure spiritualia* generatim applicari potest, igitur in specie *Eruditionis pretium* voco, quod sit *iusta*